

Звітуємо з єдиного податку четвертої групи на 2023 рік

СПІКЕР

Олена
Сердюк

експерт з обліку та оподаткування,
канд. екон. наук, Київ

Програма

1. Який комплект документів подати
2. Чи можуть анулювати статус платника єдиного податку через податковий борг
3. Як розрахувати сільгоспчастку
4. Як підтвердити статус, якщо через бойові дії частка сільгосптоваровиробництва менша ніж 75%
5. Як впливають на розрахунок сільгоспчастки:
  - отримані дивіденди;
  - списана кредиторська заборгованість;
  - отримані кошти держпідтримки.

Податковим (звітним) періодом для платників ЄП IV групи є **календарний рік** (п. 294.1 Податкового кодексу України; ПК).

Потрібно **обчислити суму ЄП станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого** відзвітувати:

- щоб підтвердити статус платника ЄП IV групи
- *або* перейти на сплату цього податку (пп. 295.9.1, 298.8.1 ПК).

Якщо не відзвітуєте вчасно, реєстрацію платником ЄП анулюють (пп. 299.10 ПК).

1. Який комплект документів подати

Мінфін наказами від 24.11.2022 №394 та від 15.12.2022 № 438 виклав у новій редакції форму Податкової декларації платника єдиного податку IV групи (далі – Декларація*). Декларація передбачає, зокрема, що потрібно:

- **визначати мінімальне податкове зобов'язання (МПЗ);**
- код адміністративно-територіальної одиниці за місцем розташування земельної(их) ділянки(ок) **визначати за КАТОТТГ** (19 символів), а не за КОАТУУ (10 символів), як це було раніше.

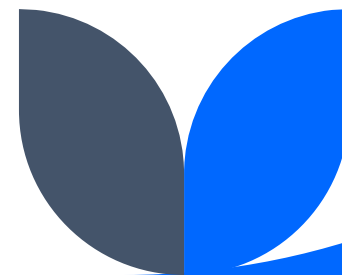
*Затверджена Наказом Мінфіну від 19.06.2015 № 578

За загальним правилом нові форми декларацій набирають чинності для складання звітності за податковий період, що настає за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення (п. 46.6 ПК). Тож, оскільки набрання чинності відбулося у грудні 2022 року, то за оновленою формою Декларації (**J0138105****) платники IV групи вперше мають звітувати за 2023 рік. Декларацію потрібно подати **не пізніше 20 лютого 2023 року**.

** Реєстр електронних форм податкових документів

https://tax.gov.ua/data/material/000/006/58768/Forms_deklar.htm

«Платники єдиного податку четвертої групи вперше подають податкову звітність на 2023 рік за новою формою разом з додатком «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік»» <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/647277.html>

У Декларації заповніть

- **Загальну частину** – в ній зазначте інформацію про себе та орган ДПС, куди її подаєте;
- **Розрахункову частину декларації для юридичних осіб**;
- **Додаток 1** «Відомості про наявність земельних ділянок»
- **Додаток 3** «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік»
- **Додаток 2** «Відомості про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску» подають виключно ФОПи, що створили фермерське господарство. Юрособи його не заповнюють.

До Декларації додайте

- **Розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва*** (далі - Розрахунок сільгоспчастки) – він є невід'ємною частиною Декларації, надати його потрібно на вимогу [пп. 298.8.1 ПК](#).

*Затверджений Наказом Мінагрополітики «Про затвердження Розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва» від 26.12.2011 №772.

Мінагрополітики наказом від 29.11.2022 № 955 виклало Розрахунок сільгоспчастки у новій редакції.

Платники ЄП IV групи декларують податок на поточний рік органу ДПС:
за місцезнаходженням платника податку
та за місцем розташування земельної ділянки (пп. 295.9.1 ПК).

Для переходу на спрощену систему оподаткування або щорічного підтвердження статусу платника ЄП подайте такий пакет звітності (пп. 298.8.1 ПК):

Загальну Декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ)

Органу ДПС за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку)

Звітну Декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки

Органу ДПС за місцем розташування такої земельної ділянки (юридичні особи)

Розрахунок сільгоспчастки

Органам ДПС за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок

Відомості про наявність земельних ділянок (Додаток 1 до Декларації)

Зазначте дані про кожний документ, що встановлює право власності та/або користування земельними ділянками, у тому числі про кожний договір оренди земельної частки (паю)

Органам ДПС за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок

Як врахувати МПЗ

Платник ЄП IV групи зобов'язаний **збільшити визначену в Декларації за наступний за звітним податковий (звітний) рік суму ЄП**, що підлягає сплаті до бюджету, **на суму позитивного значення різниці** між сумою загального МПЗ та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок.

Юрособи – платники ЄП, зокрема, IV групи зобов'язані **подавати додаток з розрахунком загального МПЗ у складі Декларації за податковий (звітний) рік**. Це **Додаток 3 «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік»**.

У Розрахунковій частині Декларації для юридичних осіб передбачений **рядок 4** «Позитивне значення різниці між сумою **загального мінімального податкового зобов'язання** та **загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок**» (р. 4 графа 3 розділу II додатка 3).

 У зменшення МПЗ враховують 20% витрат на сплату орендної плати за віднесені до сільськогосподарських угідь земельні ділянки, **орендодавцями яких є юридичні особи, та/або які перебувають у державній чи комунальній власності** (абз. 8 п. 297-1.5 ПК).

Сума МПЗ, визначених щодо кожної із земельних ділянок, право користування якими належить, зокрема, одній юридичній особі є загальним МПЗ.

МПЗ щодо земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої проведена, та МПЗ щодо земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої не проведена, обчислюється за формулами наведеними у [статті 38-1 ПК](#).

Особливості визначення загального МПЗ платників ЄП встановлює [стаття 297-1 ПК](#).

Першим роком, за який визначається МПЗ, є **2022 рік**.

Через специфіку звітування (на рік уперед) юрособа-спрошенець IV групи відображає позитивне значення у Декларації **на наступний період**. Тобто позитивне значення МПЗ за 2022 рік включіть у Декларацію на 2023 рік і сплатіть в 2023 році.

При цьому штрафні санкції, передбачені [статтею 123 ПК](#), при визначенні податкових зобов'язань платників податків з урахуванням МПЗ за 2022 рік не застосовують ([п. 65 підрозд. 10 розд. XX ПК](#)).

При обчисленні різниці між сумою загального МПЗ та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок за 2022 рік до загальної суми сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок, визначених, зокрема, [п 297-1.5 ПК](#), включаються суми податків, зборів, платежів, сплачених у 2021 році в рахунок податкових зобов'язань з цих податків, зборів, платежів 2022 року ([п. 66 підрозд. 10 розд. ПК](#)).

Тимчасово, для розрахунку МПЗ за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки коефіцієнт «К», визначений у підпунктах 38-1.1.1 і 38-1.1.2 ПК, застосовується із значенням **0,04** ([п. 67 підрозд. 10 розд. XX ПК](#)) (ЗІР, *категорія 108.02.02* <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=31061>)

Чи рахувати МПЗ за земельні ділянки на територіях бойових дій

Тимчасово, за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки, не нараховуйте та не сплачується загальне МПЗ за земельні ділянки, що розташовані **на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії**, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями РФ, та/або за земельні ділянки, визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди (*ЗІР, категорія 108.05* <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=31916>)

до податкової декларації платника єдиного податку четвертої групи

РОЗРАХУНОК

загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік¹

Додаток №1

N	Порядковий номер декларації	
	до	☒ Загальної ☐ Загальної нової ☐ Уточнюючої загальної ☐ Звітної ☐ Звітної нової ☐ Уточнюючої

Розділ I

Одиниці виміру: гектари - з чотирма десятковими знаками;
гривні - з двома десятковими знаками

N з/п	Кадастровий номер земельної ділянки (у разі наявності)	Площа земельної ділянки, га (S)		Нормативна грошова оцінка земельної ділянки ² :		Коефіцієнт ³ (K)	Кількість календарних місяців ⁴ (M)	Мінімальне податкове зобов'язання (МПЗ):		Загальне мінімальне податкове зобов'язання (ЗМПЗ) (ЗМПЗ = сума рядків 1.п граф 9 та/або 10), грн	20 % витрат на сплату орендної плати земельних ділянок ⁵ , грн
		власна	орендована	для земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої проведена (НГОд), грн	для земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої не проведена (НГО), грн			земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої проведена МПЗ = НГОд x K x M / 12 (графа 5 x графа 7 x графа 8 / 12), грн	земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої не проведена МПЗ = НГО x S x K x M / 12 (графа 6 x графа 3 або 4 x графа 7 x графа 8 / 12), грн		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.1 ⁶	123456789:234:23		10,0000	150000,00		0.04	12	6000,00		x	
1.2 ⁶	203456791:867:16		15,5000	220000,00		0.04	12	8800,00		x	3000
1.3 ⁶	345678912:789:72		30,0000	300000,00		0.04	12	12000,00		x	
1.4 ⁶										x	
2	x		55,5000	x	x		x	26800,00		26800.00	

Розділ II

Одиниці виміру: гривні - з двома десятковими знаками

Назва показника <i>1</i>	Код рядка <i>2</i>	Сума <i>3</i>
Загальне мінімальне податкове зобов'язання (ЗМПЗ) (графі 11 рядка 2 розділу I)	01	26800,00
Загальна сума сплачених податків, зборів, платежів протягом податкового (звітного) року ⁷ , у т. ч.	02	22140,00
єдиний податок	02.1	6000,00
податок на прибуток ⁸	02.2	
податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) ⁹	02.3	
військовий збір ⁹	02.4	
ПДФО з доходів фізичних осіб, які перебувають з платником єдиного податку у трудових або цивільно-правових відносинах ¹⁰	02.5	12960,00
військовий збір з доходів фізичних осіб, які перебувають з платником єдиного податку у трудових або цивільно-правових відносинах ¹⁰	02.6	1080,00
ПДФО з доходів за договорами оренди ¹¹	02.7	1950,00
військовий збір з доходів за договорами оренди ¹¹	02.8	150,00
земельний податок ¹²	02.9	
рентна плата за спеціальне використання води (у разі її сплати)	02.10	
20 відсотків витрат на сплату орендної плати (рядок 2 графі 12 розділу I) ⁵	03	3000,00
Різниця між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок (рядок 01 - рядок 02 - рядок 03 розділу II) (+/-) (позитивне значення переноситься до рядка 4 Розрахункової частини декларації для юридичних осіб або до рядка 15.2 Розрахункової частини декларації для фізичних осіб - підприємців)	04	1660,00

2. Чи можуть анулювати статус платника єдиного податку через податковий борг

Пп. 291.5-1.3 ПК	Платником ЄП IV групи не може бути суб'єкт господарювання, який станом на 1 січня базового (звітного) року має податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).
П. 299.11 ПК	У разі виявлення органом ДПС під час проведення виїзних документальних перевірок платника ЄП 4 гр. невідповідності, зокрема, пункту 291.5-1 ПК у податковому (звітному) році або у попередніх періодах, такому платнику за такі періоди нараховуються податки та збори, від сплати яких він звільнявся як платник ЄП IV гр., та штрафні (фінансові) санкції (штрафи), передбачені главою 11 розділу II ПК. Такий платник податку зобов'язаний перейти до сплати податків за загальною системою оподаткування, починаючи з наступного місяця після місяця, у якому встановлено таке порушення
П. 299.10 ПК	Реєстрація платником єдиного податку є безстроковою і наведений чіткий перелік випадків, коли реєстрація платником ЄП може бути анульована шляхом виключення з реєстру платників єдиного податку за рішенням органу ДПС. Про податковий борг йдеться в пп. 3 п. 299.10 ПК та пп.8 пп. 298.2.3 ПК – це наявність податкового боргу в розмірі, що перевищує суму, визначену абзацом третім п. 59.1 ПК (180 НМДГ, тобто 3 060 грн), на кожне 1-ше число місяця протягом двох послідовних кварталів

Позиція платників та судів

Більшість платників та юристів вважають, що умова пп. 291.5-1.3 ПК про відсутність податкового боргу станом на 1-ше число звітного року стосується тільки випадків, коли суб'єкт господарювання вперше реєструється спрощенцем 4 групи. А якщо він вже зареєстрований, то наявність податкового боргу на 1-ше число звітного року не є підставою для анулювання реєстрації.

Верховний суд у цьому питанні на стороні платників. Наприклад, така позиція викладена у Постанові Верховного суду від 27.01.2022 № 818/857/17, К/9901/20843/18. Подібна правова позиція викладена і в постановах ВСУ від 05 березня 2019 року у справі N 822/1676/18 (адміністративне провадження N К/9901/63174/18), від 20 червня 2019 року у справі N 822/1807/17 (адміністративне провадження N К/9901/31141/18), від 19 грудня 2019 року у справі N 810/3682/15 (адміністративне провадження N К/9901/6541/18), від 19 червня 2020 року у справі N 822/758/17 (адміністративне провадження N К/9901/35654/18).

Позиція ДПС

«У зв'язку з наближенням закінчення податкового (звітного періоду) для платників єдиного податку четвертої групи (31.12.2022 року) та з метою можливості подальшого провадження господарської діяльності на єдиному податку четвертої групи, **суб'єкти господарської діяльності зобов'язані погасити несплачені податкові зобов'язання з податків та зборів, оскільки підпунктом 291.5-1.3 пункту 291.5-1 статті 291 Податкового Кодексу України від 02.12.2010 року № 2755-VI (із змінами та доповненнями) встановлено, що не можуть бути платниками єдиного податку четвертої групи суб'єкти господарювання, які станом на 1 січня базового (звітного) року мають податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин)» (<https://vin.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/640695.html>).**

26.01.2023

Звітуємо з єдиного податку четвертої групи на 2023 рік

Отже, позиція податкової така – якщо є наявний **податковий борг на 1 січня**, то **за результатами документальної перевірки** можна анулювати статус платника ЄП IV групи. Якщо, звісно, цей борг не виник внаслідок форсмажору, підтвердженого ТПП.

Якщо хочете **довести форсмажор**, то загальний лист ТПП від 28.02.2022 № 2024/2.0-7.1 не допоможе. Він не може підтвердити наявність безнадійного податкового боргу в конкретного платника.

Податківці роз'яснюють, що потрібно **звернутися до ТПП** із Заявою про засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) для суб'єктів господарювання/фізичних осіб за податковими зобов'язаннями і **отримати особистий сертифікат від ТПП про наявність форс-мажорних обставин, які завадили вам сплачувати податки** (пп. 6 п. 2 розд. II Порядку № 220*).

Територіальний орган ДПС списує безнадійні податкові борги платників податків щоквартально – протягом 20 кал. днів після закінчення кварталу (п. 6 розд. III Порядку № 220*) (<https://cvp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/506472.html>)

*Порядок списання безнадійного податкового боргу платників податків, затверджений наказом Мінфіну від 28.07.2022 № 220

3. Як розрахувати сільгоспчастку

Сільгоспчастка=

Дохід від реалізації сільгосппродукції /Дохід скоригований,

у свою чергу:

Дохід скоригований =

**Дохід загальний –
Коригування доходу**

де **Сільгоспчастка** – частка сільгосптоваровиробництва за попередній податковий (звітний) рік;

Дохід від реалізації сільгосппродукції – сума доходу сільгосптоваровиробника, отриманого від реалізації сільгосппродукції власного виробництва, продуктів її переробки (крім підакцизних товарів, за винятком виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29–2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, а також за винятком електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлювальних джерел енергії (за умови, що дохід від реалізації такої енергії не перевищує 25% доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) цього суб'єкта господарювання)) та від надання супутніх послуг;

Дохід скоригований – скоригований дохід сільгосптоваровиробника;

Дохід загальний – загальна сума доходу сільгосптоваровиробника;

Коригування доходу – величина, на яку зменшують загальну суму доходу сільгосптоваровиробника.

Дохід від реалізації сільгосппродукції

Кредитові обороти (без ПДВ) за субрахунками:

- **701** «Дохід від реалізації готової продукції»;
- **712** «Дохід від реалізації інших оборотних активів»;
- **703** «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Дохід загальний

Кредитові обороти за субрахунками:

- **791** «Результат операційної діяльності»;
- **792** «Результат фінансових операцій»;
- **793** «Результат іншої звичайної діяльності»;
- **794** «Результат надзвичайних подій».

Коригування доходу

Величину, на яку зменшують Дохід загальний, відобразіть у **Рядку 3 Розрахунку**.

До її складу включіть рядки 3.1-3.6 Розрахунку

4. Як підтвердити статус, якщо через бойові дії частка сільгосптоваровиробництва менша ніж 75%

Щоб підтвердити статус спрощенця IV групи у 2023 році з часткою власного сільгосптоваровиробництва за 2022 рік меншою ніж 75%, разом з податковою звітністю платника ЄП IV групи потрібно **подати копію рішення обласної ради про наявність обставин непереборної сили в регіоні**, в якому здійснюєте свою діяльність та значитеся постраждалим внаслідок проведення на ваших земельних ділянках бойових дій або їх тимчасової окупації збройними формуваннями рф *(див. Повідомлення пресслужби ДПС*

<https://tax.gov.ua/media-tseentr/novini/640700.html>

Як впливають на розрахунок сільгоспчастки отримані дивіденди

У бухгалтерському обліку дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі) включають до складу фінансових доходів (п. 7 НП(С)БО 15 «Дохід»). Їх відображають на субрахунку 731 «Дивіденди одержані».

Отже, сума доходу від отримання дивідендів **потрапить до Доходу загального** (ряд. 2 Розрахунку). При цьому до Доходу від реалізації сільгосппродукції вона не потрапить.

Значить, нараховані дивіденди негативно вплинуть на розмір Сільгоспчастки.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Д-т	К-т	
1	Відобразили дохід від отримання дивідендів	373	731	100 000
2	Отримали кошти на поточний рахунок	311	373	100 000
3	Списали дохід на фінрезультат	731	79	100 000

Як впливає на розрахунок сільгоспчастки списана кредиторська заборгованість

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду (п.5 НП(С)БО 11 «Зобов'язання»).

Отже, сума списаної кредиторської заборгованості, яка виникла внаслідок отримання попередньої оплати за товар, **який не був поставлений протягом терміну позовної давності**, включається до **Доходу загального** при визначенні Сільгоспчастки.

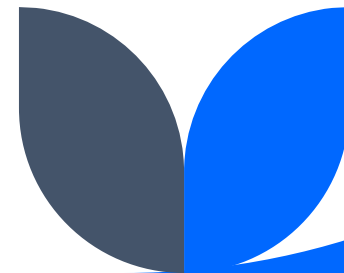
Але **пункт 3.5 Розрахунку** передбачає, що **Дохід загальний** у цілях розрахунку Сільгоспчастки **зменшується на суму доходу від списаної кредиторської заборгованості**, що виникла в ході операційного циклу **по закінченні строку позовної давності**. Це підтверджують податківці в ІПК ДПС від 31.01.2020 № 386/6/99-00-07-03-02-06/ІПК.

Як впливають на розрахунок сільгоспчастки отримані кошти держпідтримки

Бухоблік цільового фінансування ведіть **на рахунку 48** «Цільове фінансування і цільові надходження» .

У цілях розрахунку Сільгоспчастки **Дохід загальний** потрібно **зменшити** на суму одержаних з державного бюджету коштів фінансової підтримки.

Це передбачає **ряд. 3.1 Розрахунку**.

Приклад. Облік дотації на 1 га сільгоспугідь

Цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), яких зазнало підприємство, та фінансування для надання підтримки підприємству без установлення умов його витрачання на виконання у майбутньому певних заходів **визнають дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу** (п. 19 НП(С)БО 15 «Дохід»).

До **рядка 3.1** Розрахунку включайте лише суми підтримки, які отримали з **держбюджету**. Сюди потраплять, зокрема, виплата за гектар землі і дотація на утримання корів.

Таким чином, у Розрахунку **рядок 2** «Загальна сума доходу сільськогосподарського товаровиробника» **буде скоригований у рядку 4** «Скоригований дохід сільськогосподарського товаровиробника» на суму одержаних з державного бюджету коштів фінансової підтримки.

Це означає, що вплив отриманих коштів на розмір сільгоспчастки буде нівельований. Такі суми, хоч і є доходом підприємства, у кінцевому підсумку **не зменшать Сільгоспчастку**.

26.01.2023

Звітуємо з єдиного податку четвертої групи на 2023 рік

Агropідприємство отримало в 2022 році виплату на гектар землі – 310 000 грн

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Відобразили заборгованість з відшкодування витрат, пов'язаних із цільовим фінансуванням	377	48	310 000
2	Визнали дохід у сумі цільового фінансування	48	718	310 000
3	Отримали виплату на гектар землі	311	377	310 000

Дякую

Олена Сердюк

eserdyuk@expertus.media

Головбух
Агро